

Zeitschrift:	Museum Helveticum ad juvandas literas in publicos usus apertum
Herausgeber:	Litteris Conradi Orellii et Soc.
Band:	- (1747)
Heft:	8
Artikel:	J. S. [...] observationum philologicarum in N.T. : specimem primum : in Matth. V.13. & Iac. III.6.
Autor:	J.S.
DOI:	https://doi.org/10.5169/seals-394612

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften auf E-Periodica. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. Das Veröffentlichen von Bildern in Print- und Online-Publikationen sowie auf Social Media-Kanälen oder Webseiten ist nur mit vorheriger Genehmigung der Rechteinhaber erlaubt. [Mehr erfahren](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. La reproduction d'images dans des publications imprimées ou en ligne ainsi que sur des canaux de médias sociaux ou des sites web n'est autorisée qu'avec l'accord préalable des détenteurs des droits. [En savoir plus](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. Publishing images in print and online publications, as well as on social media channels or websites, is only permitted with the prior consent of the rights holders. [Find out more](#)

Download PDF: 24.08.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

J. S. V. D. M.

Observationum philologicarum in N. T.

Specimem primum.

in Matth. V. 13. & Jac. III. 6.

I.

QUAM multa sunt, propter quæ studium Linguæ græcæ & Antiquitatum literarum cultoribus se commendat, tum id præcipuum duco, quod ope hujus in reconditos Sacri Codicis sensus, altius hoc, quo vivimus, quam superioribus sæculis penetratum est. Ex vero enim prædicare licet, Studium hocce eximiam lucem ad interpretanda Oracula divina novi præcipue Fœderis afferre, atque ejusmodi suppeditare momenta, quæ prægnantes Sacrorum Voluminum Sensus illustrant & curatius demonstrant. Istud quoties animo cogito, non possum non laudare sapiens consilium & imitandam industria Virorum de Republica literaria optime meritorum, qui certatim id sibi negotii datum credere, ut luculentis exemplis usum Linguæ Græcæ & Antiquitatum in Sacris Literis evincant. Dum autem horum Musas veneror, nonnunquam tamen & meis, sint quamvis pauperes, indulgeo, & aliquem Oraculorum divinorum locum ab Interpretibus vel negle etum velminus enodatum tentare soleo. Habes igitur, B. L. specimen observationum quarundam in varia Novi Fœderis loca, quod, qualemque sit, æqui bonique consulas, rogo.

II. Prima

II.

Prima animadversionum mearum esto in vulgarissimum illud Salvatoris dictum, Matth. V. 13.
 Ὅμεις ἐστο ἀλαζ τῆς γῆς, ἐπεὶ δέ τὸ ἀλαζ μωρανθή,
 ἐν τίνι ἀλαζόσιαι; ἐστο ψδεν ισχύει ἔτι, ἐπεὶ μὴ βληθῆ-
 ναι ἔξω, καὶ καταπάτεισθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων: quod
 dictum judice Celeberrimo Altmanno in hisce re-
 bus versatissimo inter συνόντα N. T. merito refer-
 tur. Obs. phil. T. I. p. 96. Non mei autem est
 instituti varias Philologorum sententias circa hunc
 locum recensere; Adeat, cui lubet, Wolfium
 in Curis Phil. p. 87. De nexu vero & scopo hu-
 jus concionis, ad Apostolos ceterosque Judæos
 Christum sequentes habitæ, ego ita sentio; Salva-
 torem Mediatoris munus jam obitum apprime
 utile imo necessarium duxisse, ut Discipulorum
 turbæque ab ore ipsius pendentis præconceptis
 opinionibus, quas sibi de regno Messiæ finge-
 bant, e medio sublatis, ipsos de vera hujus reg-
 ni ratione & de characteribus ejusdem subditorum
 instruat. Judæi quippe, quod in vulgus notum
 est, Romanorum dominationem maxime abhor-
 rentes, capti præterea amore cultus carnalis &
 terræ Cananeæ, regnum terrestre, potentiam se-
 cularem, honores mundanos, otium pingue &
 lætum, ut verbo dicam, talem Messiam præsto-
 labantur, qui ipsos a Jugo inimicorum liberatu-
 rus, & in pristinum gloriæ, opum, lætitiae sta-
 tum sit restituturus. Eandem sententiam quoque
 sovebant discipuli. Inde frequens eorum quæstio,
 quis in futuro Messiæ regno primarius sit futurus,
 inde spes ipsorum, ὅτι αὐτὸς ὁ μέλλων λυγάσθαι
 τὸν Ἰσραὴλ Luc. 24. 21. cum qua λυγάσει mors
 Salvatoris ipsis pugnare videbatur.

III. Sed

III.

Sed longe aliam Regni hujus rationem esse docet optimus Servator. Si de affluentí divitiarum & bonorum copia somniabant Judæi, si ob imperium, quo cœteras gentes sub Messia coercituri erant, tollebant animos; paupertatem animique demissionem, (utrumque enim significatum hic conjungimus,) ipsis commendat, eosque qui pauperes sint, humiliterque de se sentiant, solos hujus regni participes fore ostendit, μακάριοι ὃι πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστιν οὐ βασιλεῖα τῶν ἔργων. v. 3. Si nescio quas lætitiae carnalis blanditas & gaudia animo præcipiebant; tristitiam & luctum a subditis suis requirit Salvator, μακάριοι ὃι πενθῶντες &c. v. 4. Si imperium vi, ferro, armis dilatandum sibi fingeabant; mansuetudinem ipsis præscribit, μακάριοι ὃι προσεῖς &c. hisque hæreditatem terræ, id est, regni sui promittit v. 5. Si convivia lauta & opipara, si ciborum potusque delicias in aula Regis Messiae expectabant, si justitiam carnalem per observationem legis affectabant; eos beatos prædicat, qui fame & siti, id est, flagrantissimo desiderio in justitiam per ipsum parandam ferrentur, μακάριοι ὃι πεινῶντες καὶ διψῶντες τὸν δικαιοσύνην &c. v. 6. Si vindictam & crudelitatem in hostes, quorum jugo subjecti erant, meditabantur; misericordiam, charitatem & pacem ipsis commendat Salvator, μακάριοι ὃι ελεημονες καὶ εἰρηνόποιοι &c. v. 7. 9. Si impuras animi cordisque cupiditates, ad quas nimium proni erant Judæi, cum omnia ex voto succedebant, sub regno Messiae terreno expleturi erant; puritatem cordis a subditis hujus regni præcipue requiri demonstrat, μακάριοι ὃι παθαροὶ τῇ παρδίᾳ. &c.

v. 8.

v. 8. Si plenam denique ab omnibus inimicis liberationem sperantes exultabant ; eos omnis generis persecutiones ab hostibus regni sui passuros esse prædicit , in hisque vere ipsis gloriandum & lætandum esse. v. 10. 11. & duodecimo , qui Discipulos proprius spectare mihi videtur , μηδέποτε οἱ δεδιωγμένοι ἐνεκεν δικαιοσύνης , ὅτι αὐτῶν ἐστιν οὐ βασιλεία τῶν ψυχῶν . &c.

IV.

Ut vero Apostoli veri regni spiritualis subditi & præcones sint , eos paucis quidem , sed prægnantibus & gravissimis , verbis ad omne officii munus instituit Salvator , sanctitatem ipsis præscribens , quod præcipuum Legati Christi est officium , eosque , ut totam terram jam lumine Evangelii collustrandam ad sanctitatem adducant , graphice exhortans v. 13. ὑμεῖς ἔσεσθε ἀλαζοῦντος γῆς &c. Ita jam omnia in hoc nexu cohærere mihi videntur , ita scopo Salvatoris & animo populi ipsum auditentis sunt aptissima , ita luce quadam & ordine se commendant omnia , ut confidenter affirmare ausim , aut hunc nexus verum esse & genuinum , aut nullum. Si igitur probaverim , Sal tum apud Veteres , tum in S. S. sanctitatem dentare , aut multum fallor , aut nil hic difficultatis remanebit.

V.

Illam autem docendi rationem , quæ symbolis continetur , Christo maxime familiarem suisse , Evangelistarum scripta passim testantur. Hic enim instituendi modus apud Orientales fere omnes , ut antiquissimus , excolebat : Imprimis vero

Judæi

Judæi multiplici cum honore studioque complexi sunt. Hinc Salvator ingenio ipsorum se accommodans doctrinam suam plerumque symbolice proposuit, quæ symbola, quantum recti verique contineant, cum a forma ænigmatica liberantur, is facile deteget, qui ipsorum significations & arcanos sensus accurate rimatur. Ad sanctitatem igitur discipulos exhortatus non aptiori symbolo, non notiori, potuisset uti quam Salis, quod apud veteres Sanctitatis emblema suisce, monstrabo.

VI.

Salis naturam egregie describit Plinius Hist. Nat. 31. 9. *Vita humana, inquit, sine sale nequit degere, & necessarium elementum est: ejus natura per se est ignea & inimica ignibus, fugiens eos, omnia erodens, corpora vero defuncta a putrescendo vindicans, ut durent ita per saecula, in medendo vero adurens, mordens, & repurgans.* Plutarchus problem. §. 10. Salis usum commendat, quod sit τῶν ἀλλων ὄψεων ὄψος, omnium obsoniorum suavissimum & reliquorum quoddam condimentum. Quam bene hæc omnia virtuti & sanctitati convenient, facile quidem esset demonstratu, sed alia argumenta, præter hæc, quæ ex analogia quadam desumpta sunt, mihi afferenda videntur.

VII.

Notum est præceptum Pythagoræ, quem omnem cognitionem symbolicam ex Oriente, Judæa præsertim, hausisse, jam pridem observarunt Eruiti: *Mense Sal imponas πρὸς ὑπόμυησιν τῷ δικαίῳ, addita hac ratione, οὐ γὰρ ἄλλες πᾶν σώζεται, omnia*

Tom. II.

Kk

Sal

Sal conservat, corruptionemque arcet; sic justitia cuncta conservat, eaque absente omnia corrupta sunt. Pythagoram vero per justitiam, cuius symbolum sal esse voluit, nil aliud quam sanctitatem intellexisse, egregie ostendit Hierocles in commentario in versus hosce aureos Pythagoræ.

*Ἐὰν δικαιοσύνην ἀσκεῖν ἔργῳτε λόγῳτε,
Ἄλλα γνῶθι μὲν ὡς θεούτων πέπρωται ἄπαντα.*

Deinde justitiam exerce & verbis & factis,
Et noris, quod omnibus fato destinatum sit mori.

Ita autem Hierocles: Δικαιοσύνης δὲ περὶ πάσας ὁμώδυνάμεις τελειολάτης θυτικής, καὶ διὰ πατῶν ἀρετῶν περιείλικῆς τῶν ἄλλων, ὡς οἰκείων μερῶν. *Justitia* denique, in qua simul habentur facultates omnes, tanquam perfectissima, ceterasque virtutes, uti partes proprias in se continens, & paulo post καὶ θυτικής ἀρχὴν μὲν τῶν ἀρετῶν ή φρόντης ἐυρισκεῖται, πέρχεται δὲ ή δικαιοσύνη. Atque ita fuerit virtutum quidem initium prudentia, finis autem justitia. καὶ τὴν δικαιοσύνην τὰς ἀλογίας αὐτέλεσθαι, καὶ ταύτην κοσμεῖσθαι τὸν θυτὸν ήμῶν ἀνθρώπουν, ἐν περιγραφίας δὲ ἐνθυτικῆς ἀρετῆς τῷ ἀθανάτῳ αὐτοῦ προηγμένως γάρ αἱ ἀρεταὶ ἀπὸ νῦν εἰς ψυχὴν λογικὴν ἐλλαμποῦσαι, καὶ ταύτης ἐισὶν οἰκεῖον ἐιδος, καὶ τελειότης, καὶ ἐυζωία, quae vero *Justitia* nominatur, cuncta vitia aufert, & illa mortalis noster homo, sed virtutis ubertate, quae inest homini immortali, exornatur. Primum a Spiritu divino in animum ratione prædictum splendorem virtutes emittunt, hujusque sunt propria forma, & perfectio, vitaque felicitas. Δικαιοσύνης γάρ ψυχὴν φρεγρότης τὰ προσήκοντα ἀν πράττομεν καὶ περὶ Θεῶν, καὶ περὶ αὐτοῦ προσώπους, καὶ περὶ ήμᾶς αὐτών. Si enim animum justitia tueatur, debita præstabimus erga Deos,

*Deos, erga homines, & erga nosmet ipsos. Sic etiam
Theognis.*

'Η δὲ δικαιοσύνη συλλήθειν πᾶσ' ἀρετὴν 'σιν.

Justitia autem complexus omnium virtutum est.

Brukerus in Hist. phil. p. 1069. T. I. Secundum Pythagoram *justitia* *vitia* cuncta & *virtutes animi* inter se discernit, & *animi partium compagis* quædam est constitutio, *virtusque perfecta & suprema*. Quid vero hic omnium virtutum complexus, nisi id, quod tum in profanis, tum in sacris Scriptoribus Sanctitas appellatur? Ergo juxta Pythagoreos Sal sanctitatis emblema & symbolum fuisse patet: hinc eversionem salinorum omen vitii alicujus violationisque sanctitatis & justitiae putabant, probante Daciero in Vita Pythagoræ.

VIII.

Plato Sal Θεοφιλέσαλον vocat in Timæo. Quum autem alibi passim sanctitatem & virtutem Deo carissimam esse, per eamque hominem ad similitudinem quandam Dei accedere affirmet, nullus hic dubitationi locus relinquitur, quin Sal cum Pythagora, quem in omnibus secutus est, pro emblemate Sanctitatis habuerit. Consistit vero, inquit Brukerus, juxta Platonem illa similitudo Dei, in *justitia & sanctitate*, quod vocat Deum sequi. T. I. 724. Sic etiam Salis cum virtute quandam Similitudinem ostendit Cicero de fin. honor. & malor. §. CXXXIII.

IX.

Præterea mensam apud Veteres Salis appositio-
ne sanctificatam & consecratam fuisse, apud om-

nes in confessio est. Vulgatum illud Arnobii:
Mensas vestras salinorum appositu sacras facitis. Idem
 observat Eusthatius ad Hom. Il. IX. 214.

Πάσσε δ' ἀλὸς Θεον.

In persit autem salem sacram.

Prolixius autem probat Pitiscus in Lexico. p. 217. &
 Stukius Ant. conv. I. 30. hinc Salinum inter vasa
 sacra apud Livium. *Hærens in maxima difficultate*
populus Romanus aurum & argentum in publicum om-
nnes conferre jussit, & quibusdam tantum licuit salinum
Deorum caufa habere. Ita etiam mensa Sacerdo-
 tum in Sanctuario apud Hebræos Sale consecrata
 fuit teste Philone. L. III. de vita Mosis. ‘Η δὲ τρά-
 πεζα τιθεται πρὸς θορεῖοις, ἐφ’ ἵνα ἀρπλος καὶ ἀλες. Men-
 sa autem posita est versus Septentrionem, super quam &
 panis & sal. quod etiam ex Exod. XXV. 29. col-
 ligere licet. vide Fort. Scacchum Myroth. P. II.
 41.

X.

Quemadmodum vero mensæ, sic etiam altaria,
 victimæ & sacrificia, ut Diis grata & accepta es-
 sent, sale consecrabantur. *Ejus maxime in Sacris*
intelligitur auctoritas, quando nulla conficiuntur sine mo-
la salsa, ait Plinius Hist. N. 31. 7. Hinc Sinon fin-
gens se aræ destinatum ita sacrificii apparatus de-
scribit Æn. II.

Jamque dies infanda aderat, mihi Sacra parari
 Et salsa fruges.

ad quæ Servius: *Salsa fruges, sal & far, quod di-*
citur mola salsa, qua & frons victimæ & foci asperge-
bantur & cultri. Sic Ovidius Fast:

Ante

Ante Deos homini quod conciliare valeret
Fas erat & puri lucida mica salis.

De hoc ritu prolixius disserentem vide Spencerum L. III: diss. 2. cap. 2. Quid si dicam Urbes expugnatas & eversas victimarum adinstar ideo sale conspersas fuisse, quia Diis quasi devovebantur & consecrabantur. Moris enim erat apud Veteres loca Diis sacra inculta relinquere & sterilia, hinc pomœria Urbium, quia Diis sancta erant, aliaque hujusmodi loca inculta manebant.

XI.

Lege divina quoque Sacrificia Sale consecrata fuisse legimus Lev. II. 13. Et ne præceptum hoc vetustate vilesceret aut e memoria laberetur, Deus illud repetitum dedit Ezech. XLIII:24. Unde Marci IX. 49. Πᾶσα θυσία ἀλιθησέται. *Omnis oblatio sale salietur.* Nefas quippe ad Deum accedere, nisi sanctus sis & purus, nefas ipsi quid offerre nisi consecratum.

Compositum jus fasque animo, sanctosque recessus

Mentis, & incoctum generoso pectus honesto
Hæc cedo admoveam templis, & farre, (id est
mola falsa)
litabo. *Persius.*

Hinc Homerus Sal & preces conjungit. Odyss. XI.
122. & XXIII. 270.

XII.

Fœdus salis, cuius mentio fit Num. XVIII. 19.
& 2. Paral. XIII:5. non est fœdus æternum, ita di-

ctum juxta Interpretes, quod Sal amicitiae inviolabilis Symbolum fuerit. Novi quidem, sal apud Veteres sœpiissime pacis & amoris tesseram fuisse, unde hospitibus ante alios cibos sal apposuisse antiquos legimus, quo amicitiae firmitas significantur, Stuk. Ant. conv. I. 27. Sed ideo tantum amicitiae signum mihi fuisse videtur, quia hæc ex mente Veterum præcipiuus sanctitatis character erat. Hinc Hierocles: Πέρας μὲν γὰρ τῶν ἀγε-
ῖων οὐ φιλία, αἰρχὴ δὲ ἐυσέβεια, οὐ δὲ τῆς φιλίας ἔξις ὁ
τελείωταλος τῶν ἀρετῶν καρπὸς. Est enim virtutum finis
ultimo amicitia, principium autem pietas, amicitiae
vero habitus perfectissimus virtutum fructus. Si præ-
terea fœdus salis perpetuum fœdus esset, in utro-
que loco Tautologia admittenda foret Viris θεοπνεύ-
σοις indigna. Numerorum enim C. 18: 19. vox
æternitatis bis repetita etiam 2 Paral. 13. 5. oc-
currit. Fœdus salis igitur nil aliud est nisi fœdus
justum & sanctum.

XIII.

Ex his omnibus jam satis superque mihi liquere
videtur, Sal apud Veteres Sanctitatis Symbolum
fuisse. Cum ergo Salvator discipulis inculcat ὑμεῖς
ἔσεσθε ἀλλας τῆς γῆς, hoc vult, ut Sanctitati stude-
ant, totumque terrarum orbem ut *Sal terræ* doc-
trina & exemplo ad Sanctitatem adducant, &
Christo quasi consecrent. Quod si hoc non fiat,
ἐὰν δὲ τὸ ἀλλας μωρόσθη, si ipsi sanctitate aliis pro-
futuri insipidi evadant, virtutemque & sanctimo-
niam amittant, non fore eos amplius usui ulli
in dilatando regno spirituali, sed digni, qui ut
inutiles instar salis insipidi abjiciantur, quomo-
do vero Sal insulsum fiat vide Wedelium Exercit.
Cent. I. & Voglerum de R. nat. p. 97.

XIV. Nova

XIV.

Nova jam lux oritur dicto aliâs obscurissimo Marci IX. 49. Πᾶς γὰρ πυρὶ ἀλιθίσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἄλι ἀλιθίσεται. Ἐχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλια, καὶ ἐπενεύετε ἐν ἄλλοις. Lectionem hic sollicitat Scaliger legendum esse contendens, πᾶσα γὰρ πυρία ἀλιθίσεται, quem refutatum vide apud Zornium Bibl. Ant. Exeg. T. I. 483. Quomodo vero recepta lectio ad commodum & genuinum sensum transferri possit, anceps est Disputatio Eruditorum, quorum diversas Sententias vide apud Wolfium in Curis Phil. T. I. 492. Ita autem hoc dictum explico. *Omnis, qui ignem aeternum effugere studet, igne verbi divini, Spiritus Sancti & tribulationum sanctificandus est, quemadmodum omnis oblatio Deo accepta sale sanctificatur. Estote igitur sancti & pacem habete inter vos.* Idem quod Apostolus monet Heb. XII. 14. Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμὸν. Sic Tautologia, quae a plurimis, qui salem de unione & amicitia explicant, admittitur probe evitatur. Ita etiam Col. IV. 6. Ο λόγος ὑμῶν πάντοις ἐν χάριτι, ἄλιτι, ἡρτυμένος. *interpretor: Sermo vester fit cum gratia conjunctus, & sale conditus, id est justus & sanctus.*

XV.

Ad alterum jam transeo locum Jac. III : 6. extantem: Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ πόσμος τῆς ἀδικίας, οἵτως ἡ γλῶσσα καθίσαται ἐν τοῖς μελεσιν ὑμῶν, ἡ σπιλῆσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζεται τὸν τροχὸν τῆς γενέτεως: Est hic locus & verborum arte, & metaphorarum concinnitate & admirabili quadam brevitate vere grandis & sublimis. Omnia enim linguae vitia noxæque paucissimis quidem, sed gra-

vibus & prægnantibus verbis hic edifferuntur. Sed mire hoc dictum Interpretum ingenia tñsit, neque eorum Sagacitas ita hunc locum ab omni obscuritate liberare potuit, ut nil amplius difficultatis supersit. Agitur quippe de $\tau\varphi\chi\tilde{\omega}$ τῆς γένεσεως, quæ phrasis, num ex Schola Philosophorum vel ritu quodam antiquo vel aliunde desumta sit, hactenus definiri non potuit.

XVI.

In tot Sententias enim Interpretes abiere, ut *integra* dissertatio recensendis eorum conjecturis sere non sufficiat. Novam addo, quæ si non certa, saltem probabilis dici meretur. Non is tamen sum, qui novos Scriptores semper aliquid certius afferre credit, etsi in tanta conjecturarum turba mea in obscuro sit, vel minus placeat, magnitudine eorum, qui meæ officient, facile me consolabor. Qui aliorum sententias cognoscere cupit, adeat Wolfium C. Ph. T. V. 49. Esse autem hic Metaphoram nec $\tau\delta\nu$ $\tau\varphi\chi\tilde{\omega}\nu$ τῆς γένεσεως ad literam intelligendum, inter omnes convenit Interpretes. Sed unde sit desumta & quid sibi velit hæc locutio, demonstrare hoc opus, hic labor est. Nimis eruditi mihi videntur, qui ex Scholis Philosophorum hanc dictionem arcescunt. Cum enim ad Judæos Apostolus scribat, in scriptis Gentilium Philosophicis parum versatos, qua ratione mentem ejus assequi potuissent, non video. Eadem etiam difficultas eos urget, qui ex Scriptoribus Græcis vel Anacreonte ut Elsnerus, vel aliis hanc phrasin mutuatam esse sibi falso persuadent. Ut taceam, loca allata huc minime quadrare, nec cum phrasí Apostolica convenire,

venire, quod cuivis ea insipienti statim patebit. Ludunt ii qui ad rotam fortunæ, ved ad rotam supplicii Apostolum respicere putant. Si autem probavero locutionem hancce ex Sacra Scriptura desumtam esse, abunde omnibus difficultatibus satisfecisse mihi videor.

XVII.

Salomon poeticis locutionibus multisque inter-
sertis metaphoris, senectutis incommoda descri-
bens cordi nomen rotæ tribuit: Eccles. XII: 6.
וּנְרוֹצַ הַגָּלֵגֶל אֶל הַבָּרֶךְ : juxta LXX Interpretes,
συντροχάση ὁ τροχὸς ἐπὶ τὸν λάκκον. Ita autem
Gejerus in hunc locum. Rota accommodari debet
ad cor, quod & ipsum continuo movetur, motusque in
membris cæteris est principium. Eadem ratione expli-
cat Coccejus. Ultimum hoc est, inquit, quod
dissolutionem animæ a corpore antecedit, nimirum cor-
dis ut ita dicam, conquassatio & cessatio τῆς συστολῆς
καὶ τῆς διαστολῆς. Ut enim rota quassa definit cir-
cumagi, ita cor moveri & agitari. Ut vero per ro-
tam hydriæ in puto, ita cordis officio spiritus in homi-
ne reciprocatur, sanguis item ex venis haustus per ar-
terias spargitur, nec figura rotæ diffidet. Tantum pro
circumactu perpetuam agitationem exaudias. Sic etiam
A. Smith hanc explicationem fuse probat. Cor
quum primum, inquit, & præcipuum sit rotationis instru-
mentum, apte per rotam significatur. Quid enim est
rota, nisi instrumentum circulationis, & cuius hiero-
glyphicum possit esse rota nisi alicujus rei circulariter mo-
tæ. Id quod adeo perspicuum est, ut omnes interpre-
tes tale quid hic intelligent. Idem doctrinam de cir-
culatione Sanguinis, quæ hodie merito Harvæa-
na dicitur, prius fuisse Salomonicam ipsique com-

pertam statuit , quod in medio relinquimus. Plura testimonia pro hac explicatione afferre supersedeo.

XVIII.

γένεσις tum in Scriptoribus Sacris tum prophaniis vitam significare apud omnes constat. Jamblichus de vita Pythagoræ p. 29. *ἐν ταῖς τῶν γενέσεως τοῖς νεωτέροις* , vertente Obrechtō , ex his antecellere , qui Junioribus autores vitae exsisterint. Ita etiam Hierocles. p. m. 298. *Τὸν δὲ λόγον τῆς γενέσεως ἀποχήν* , abstinentiam ab omnibus rebus hanc vitam spectantibus. Ad quæ Dacierius ita commentatur. C'est à dire , toutes les choses de cette vie. Car c'est le sens que les Pythagoriciens & les autres Philosophes donnoient au mot *γένεσις*. L'interprete latin s'y est souvent trompé en l'expliquant de l'amour. S'il avoit lui seulement quelques chapitres de Jamblique , qui parle souvent de *γένεσις* & de *γενεσίγραμμα* il n'auroit pas fait cette faute. Plura vide apud Schwarzium in Com. L. G. qui allatis quibusdam testimoniis ita tandem concludit. *Apparet ergo γένεσιν latius patere & ponи pro vita e generatione coorta & producenda.* Ex his *τροχὸν τῆς γενέσεως* per rotam vitae redi posse luculenter patet.

XIX.

Quam apte autem *cor rotा vitae* dicatur , probatione non indiget. Est enim sedes & principium vitae mortalium & propter continuum motum merito nomine rotæ insignitur. Idem confirmat Jamblichus de V. P. 91. *Ηγεμονίας γὰρ εἰσὶ, καὶ ὠταρεὶ ἐπιβάθματα καὶ ἑδραὶ τινὲς ταῦτα ζῶντα.* Sunt enim , cor scilicet & cerebrum , principium & veluti scalæ ac sedes quædam vitae. Cor autem tum in S. S. tum apud

apud Exoticos quid aliud denotat quam affectus & passiones animi? τὰ τῆς καρδίας πάθη, λύπας καὶ ὁργάς καὶ ζήλυς ἀτόπες καὶ φόβος, ἐπιθυμίας τε πάντοιας καὶ θυμὸς καὶ ὁρέζεις καὶ χαυνώσεις καὶ ὑπτι-
ότητας καὶ σφοδρότητας. *Cordis affectus, tristitiam, iram, emulationes absurdas, timorem, variasque cupiditates, item iracundiam & appetitus animique inflations & remissions & vehementias Jambl.* p. 90. Sic Hierocles symbolum pythagoricum μὴ ἔθιεν τὸν καρδίαν explicat, quod irae aliisque affectibus non sit indulgendum. Ταραξιπάρδον apud Aristophanem in Acharn. est omne id quod cor sive affectus animi perturbat. Idem in Nub. εἰς καρδίαν φι-
λεῖν omni animi affectu diligere. Ita etiam καρδία & θυμὸς copulantur apud Homerum & Hesiódum: plura vide apud Buddeum in Com. L. Gr. Ea-
dem vis voci καρδία in SS. tribuitur. E. g. Matth.
V. 28. Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναι-
κα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἵδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν
ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Matth. XV. 19. Ἐκ γὰρ τῆς καρ-
δίας ἔξερχονται διαλογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι,
πορνεῖαι, κλοπαὶ, φευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι.
Rom. I. 24. διὸ καὶ παρέδωκεν αὐτὺς ὁ Θεὸς ἐν ταῖς
ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν. &c.
φλογίζειν autem uti φλέγειν metaphorice de inflam-
matione affectuum & passionum animi apud Au-
tores usurpari ex Hesychio aliisque constat.

XX.

Mire jam omnia in hoc Apostoli dicto cohæ-
rere mihi videntur, si ita vertas. *Lingua parvum
quidem est membrum, sed magna jactat. Ecce exi-
guus ignis quantam materiam accedit; sic & lingua
ignis est, & instrumentum injustitiae. Talis est lingua
inter*

inter membra nostra, quæ non solum veneno totum corpus inficit, sed & cor ejusque affectus incendit, adeoque per totum hominem se diffundit. Idem affirmat Auctor Libri Sap. 2: 2. *καὶ ὁ λόγος σπινθῆρ ἐν οὐντεσιν μῶν.* & sermo noster in motu cordis nostri. Quod autem pravus linguae abusus corpus animumque perniciose inficiat veneno, & perturbationes animi, iram, metum, odium, amorem, tristitiam, vindictam, invidiam cœterosque affectus facile incendat & concitet, tristesque hac ratione in humana Societate clades edat, historia omnium temporum, & quotidiana experientia testimoniane scriptorum, qui linguae vitia noxasque graviter edisseruerunt, abunde confirmant. Consule præ aliis Theophrastum in Charact. IV. & Plutarchum de garrulitate. Breviter omnia complexus est Auctor Libri Sap. I: 2. *Lingua, inquit, perdit animam.*

T A N T U M.

GA-